

Oktoobripäevil

Töörahvas läks kasvava revolutsioonivõitluse hooga vastu otsustavatele oktoobrisündmustele. Ei täitunud Aaspere paruni von Dellingshauseni sõnad, mis ta lausis 1917. aasta suvel oma talupoegadele: «Selle revolutsioonimao pea saab enne puruks löödud, kui see ... sõnade juurest tegude juurde jõuab!»

Petrogradis algas ülestõus 24. oktoobril. Seda juhtis 10. oktoobril sinna salaja tagasi-pöördunud Lenin.

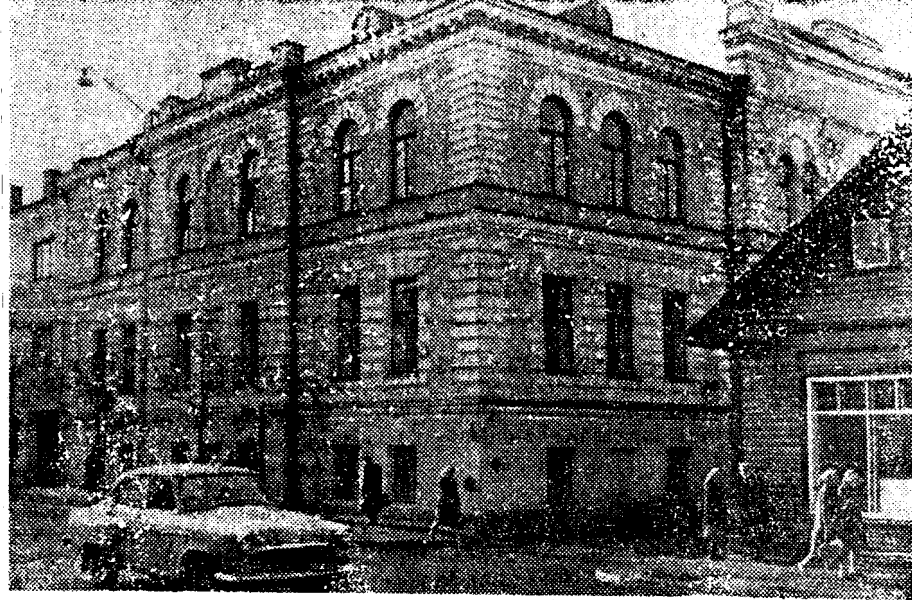
25. oktoobri hommikuks oli Ajutine Valitsus kukutatud. Järgmisel ööl vallutati Talvepalee. Veel enne seda 25. oktoobri õhtul, tuli kokku II nõukogude kongress, mis kuulutas, et kogu võim on läinud nõukogude kätte.

Tallinnas läks kogu võim Eestimaa Sõja-revolutsioonikomitee kätte tegelikult juba 23. oktoobri õhtul kell 7. 27. oktoobril võttis Viktor Kingisepp sõja-revolutsioonikomitee volitusel üle kodanliku võimukehuse — kubermanguvalitsuse.

KUNDAS

Teafed sotsialistliku revolutsiooni võidust Petrogradis ja Tallinnas jõudsid kiiresti ka Lääne-Virumaaie. Juba 26. oktoobril saadi sellest teada Kundas, kus oli parajasti päevakorral mitmete aktiivsemate tööliste vallandamine. Nimelt oli vabrikuvallandamisotsustanud vallandada 150 töölist. Põhjuseks toodi vajadus tootmist piirata. 25. oktoobril koostati vallandada kavatsatud tööliste nimekirjad ja järgmisel päeval esitati need töölisvanemate nõukogule, kes andis nimekirjad tagasi.

27. oktoobri hommikul kutus administratsioon meistrid kokku ja vallandamisele tulevate tööliste nimekirjad esitati uuesti. Varsti pärast seda lõuna ajal, kogunesid kõik töölistel tehase kontori juurde ja nõudsid, et administratsioonil esindajad tuleksid nendega koos nn. Baroboli kuuri üldkoosolekule. Kolm esindajat — pearaamatupidaja, keemik ja üks insener — läksidki ühäs. Neile teatati, et kuna administratsioon ei ole töölist-

Selles majas (end. Rohuaia, praegu Pioneeri tn. 8) tegutses oktoobripäevil Rakvere Töörahva Nõukogu Täitevkomitee.

E. Kapstase foto

vanemate nõukogu otsust arvestanud, loetakse administratsiooni otsus kehtetuks. Tööliste vallandamine pandi seisma.

Et Kunda töölisvanemate nõukogu kujunes neil päevil faktiliselt kõrgemaks võimuks Kundas, oli ka tehase administratsioon sunnitud temale alluma. Sadama piirkond kuulus selsamal ajal sadamatööliste töölisvanemate nõukogu kontrolli alla.

Töölisvanemate nõukogu jätkas juba kevadel alanud energilist tegevust tööliste elutingimuste parandamiseks. Tööle rakendati korterikomisjon, toitluskomitee, maakomitee, koolikomisjon. Hulgaliselt astusid töölistel neil päevil kutsealastesse ühingutesse

ja organisatsioonidesse, milleks olid Kundas Metallitööliste Ametiühing, Masinistide ja Kütjate Ametiühing, Noorte Ühing jt.

4. novembril valiti tsemenditehase viieliikmeline revolutsioonikomitee ja fermeeriti Punakaardi üksus. Punakaarti astus ligi 100 meest. Üksuse komandöriks sai tsaariarmees demobiliseeritud allohvitser Mihkel Lõbu.

Tehas töötas vaid osaliselt. Et ikka kõigile tööd jätkuks, otsustas tööliste üldkoosolek nüüd piirata tööaega viie päevani nädalas. Tehase juhatus, taotlede küll endiselt osa inimeste vallandamist, oli kujunenud jõudude vahekorras sunnitud tehtud otsusega nõustuma. Viiepäevane

töönädal kehtestati alates 28. novembrist.

VALDADES

Peagi jõudsid teated kodanliku Ajutise Valitsuse kukutamisest ning sündmustest Petrogradis ja Tallinnas ka Lääne-Virumaa valdadesse. Siin hoogustusid nüüd mõisakomiteede valimine ja punakaardiüksuste moodustamine. Kõikjal algas vallanduskogude ümbervallimine.

29. oktoobril korraldati suur töörahvakoosolek Paasvere vallamajas. Kokku tulid suhtes, mõisamoonakad, popsid, saunamehed ja teised. Kõige eelkamad ja vaesemad neist pandi istuma esimesse ritta.

(Järgneb)